

ALEKSANDRA JERKOV:

Šešelj je duhovni otac ovakve crkve i vlasti

250 din.

3 NOVI 3 MAGAZIN

20. IV 2023.
BROJ 625

Život sa autizmom

**Spektar
posebnosti**

**SAD „curenje“
poverljivih spisa**

**Od fana
video-igara
do špijuna**

INFLACIJA I ŽIVOTNI STANDARD

**RASTU PLATE,
A CENE JOŠ BRŽE**

SRBIJA 250 DIN / CRNA GORA 2,8 EUR / MAKEDONIJA 100 DEN / BIH 5 KM / HRVATSKA 18 HRK / SLOVENIJA 3 EUR

Sadržaj

18 Šešelj je duhovni otac ovakve crkve i vlasti

Nedostaje nam hrabrosti da stvari nazovemo pravim imenom, da hrabro stanemo iza onoga za šta se vredi boriti, a to nas kao društvo uništava. Zaglavili smo se u nesposobnosti da izgradimo građansko demokratsko društvo zasnovano na vladavini prava, jakim i nezavisnim institucijama i poštovanju ljudskih prava i sloboda, kaže Aleksandra Jerkov za Novi magazin

44 Od fana video-igara do špijuna

Džek Daglas Tejšeira, 21, digao je na noge sve američke bezbednosne agencije objavljivanjem „poverljivih“ i „strogo poverljivih“ dokumenata, od Ukrajine do bolesti Vladimira Putina i američkog špijuniranja saveznika, pa i onih o prodaji naoružanja Kijevu iz Srbije

56 Strah hoće li Rusija zauzeti mesto Otomanskog carstva

Otvaranje Istočnog pitanja nisu svi videli kao pretnju. Preduzetnici i trgovci videli su u tome šansu za širenje svojih ekonomskih interesa. Neke od studija iz druge polovine devetnaestog i prvih godina dvadesetog veka upravo su namenjene upoznavanju javnog mnjenja sa ekonomskim potencijalima novonastalih država

SRBIJA

10 Rastu plate, a cene još brže

Pošto je jedini uzrok inflacije štampanje novca iznad stope privrednog rasta, jasno je da vlast štampa nezarađeni novac. Zašto? Jednostavno zato što je nemoguće da pri stopi privrednog rasta od oko dva odsto uvećate plate i penzije 12 odsto, a plate vojnih lica 25 odsto, kaže za Novi magazin profesorka Danica Popović

SRBIJA

22 Šapić „otпустиo“ Kentkart, šta sad?

25 Spektar posebnosti

28 Hodanjem do zdravlja

REGION

32 Cirkus od države

35 Lokalni porazi HDZ-a

SVET

38 Dve bizarne osobnosti rusko-ukrajinskog rata

41 U šakama generala

KULTURA

48 Bez saznanja o prošlosti, ne može se projektovati budućnost

50 Uzvrata ljubav publike i umetnika

54 Magija slikarstva Save Šumanovića

RUBRIKE

- 04 Arena
- 08 Širi ugao
- 62 Ogled

Strah hoće li Rusi mesto Otomans

Devetnaesti vek veoma je dinamičan kad je Evropa u pitanju: nacionalno pitanje dobija zamaha, što rezultira nastankom novih država i promenama granica. U Nizozemlju je otpočeo francuskom okupacijom, a nakon Napoleonovog pada uspostavljanjem novog državotvornog poretk: Nizozemlje je opet ujedinjeno u jednu državu. Ona se 1830. raspala u Kraljevinu Holandiju i u novoosnovanu Kraljevinu Belgiju, zamišljenu kao tampon-zonu prema Francuskoj. Tom raspadu pogodovali su pre svega verski i jezički faktori.

Srbija je pak polagano uspostavljala svoju nezavisnost u odnosu na sile koje su njome vladale. Najuspešnije je bilo osamostaljivanje od osmanske vladavine. To osamostaljivanje je na Zapadu pre svega viđeno kao načinjanje Istočnog pitanja odnosno kao izvor straha oko toga ko će zauzeti mesto oslabljene osmanske sile. Tom strahu ime je bilo Rusija.

Gledano iz imagološkog ugla, u nizozemskim publikacijama o Srbima i Srbiji mogu se razlikovati nekoliko tematskih celina.

ŠTAMPA O SRPSKIM USTANICIMA: Ustanička dešavanja na Balkanu u nizozemskim političkim krugovima nisu sagledavana s romantičarskim žarom. Zvanična politika insistira na principu podrške legitimnoj vlasti, pa vesti o srpskom ali i o grčkom ustanaku ne nailaze na oduševljeno odobravanje. Štaviše, negativne vesti kao što su nasilništva i zločini ne pripisuju se turskoj vojsci već ustanicima. O tome svedoči izveštavanje (uglavnom preuzeto iz francuske i austrougarske štampe):

U dnevnom listu *Čestite harlemske novine* od 30. aprila 1805. može se

Otvaranje Istočnog pitanja nisu svi videli kao pretnju. Preduzetnici i trgovci videli su u tome šansu za širenje svojih ekonomskih interesa. Neke od studija iz druge polovine devetnaestog i prvih godina dvadesetog veka upravo su namenjene upoznavanju javnog mnjenja sa ekonomskim potencijalima novonastalih država

Piše: **Jelica Novaković-Lopušina***

pročitati da Turke koji padnu šaka srpskim pobunjenicima čeka strašna sudbina da svi budu posečeni sabljama „iz odmazde zbog dugotrajnog turskog ugnjetavanja.“

U *Dnevnom listu Departmana Frizije* od 14. novembra 1813. preuzet je članak iz francuske štampe (*Journal de l'Empire*) koji čak poimence navodi srpskog zapovednika Mladena Milovanovića kao okrutnog i podlog ubicu zarobljenih Turaka. U istom članku poriče se i okrutnost turskih trupa, i čak se navodi kako čovečno i samilosno postupaju s građanstvom, pa čak i s pobunjenicima.

Ni Karadorđe ne prolazi pohvalno u holandskoj štampi koja ga u članku od 19. marta 1812. u *Političkom listu departmana Gornji Ejsel* opisuje kao višestrukog ubicu i vođu bande usta-

nika, koji pali i ubija sve pred sobom, čak i trudne žene i decu.

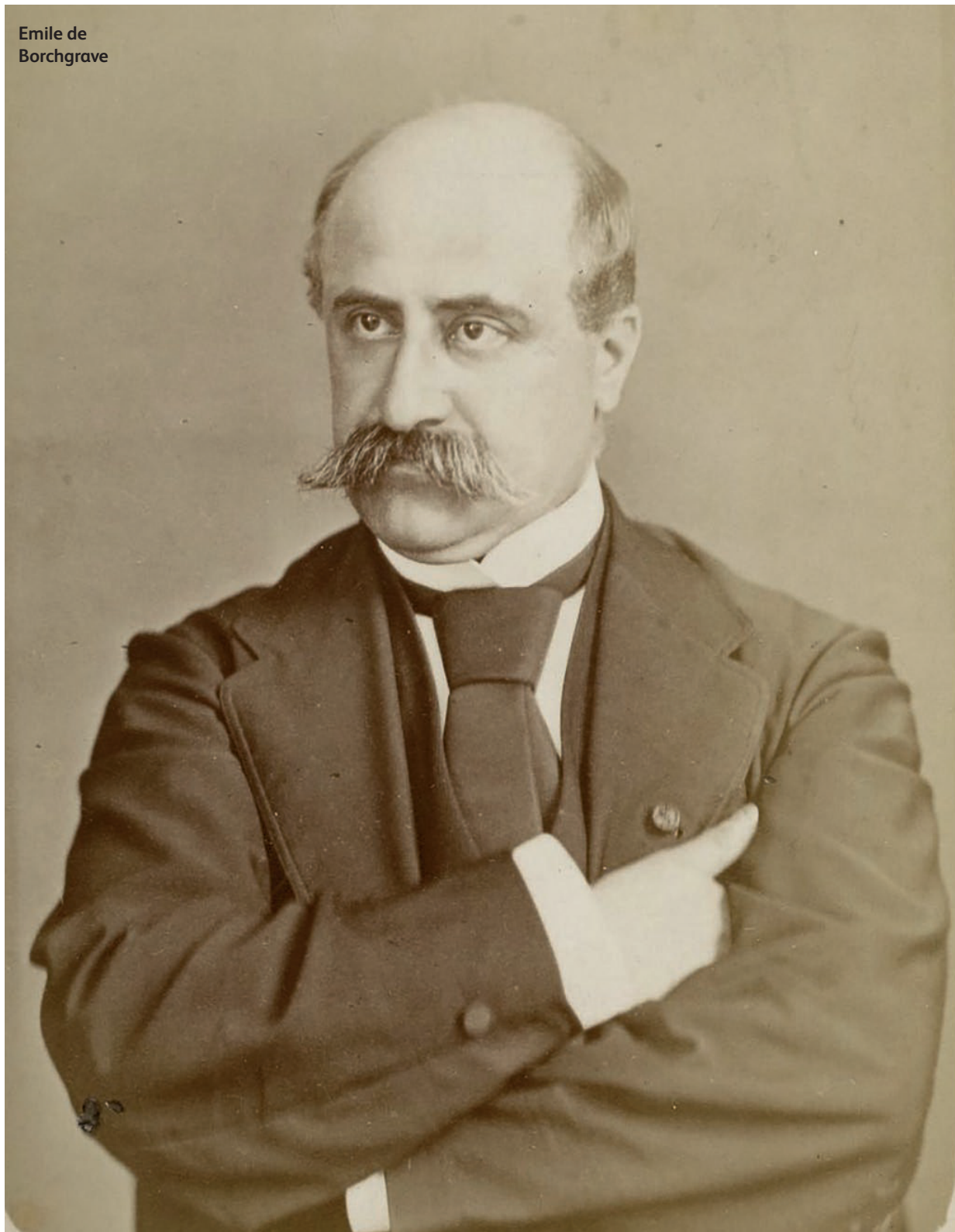
RUSOFOLJA, VAN VARIK, 1869:

O rusofobiji tog doba rečito govori disertacija pod nazivom „Doprinos istoriji Istočnog pitanja“, posvećena aktuelnoj političkoj situaciji uoči i nakon sklapanja Pariskog mira iz 1856, kojim su nakon Krimskog rata regulisani odnosi između Francuske, Velike Britanije, Austrije, Pruske i Turske s jedne strane, i Rusije s druge strane. Doktorand Fon Dane van Varik (1846-1930) svojim tezama je hteo da podvuče značaj politike Zapadne alijanse za stabilnost odnosa u Evropi. Ta politička doktrina polazila je od nužnosti ravnoteže sila u Evropi, samim tim i od nužnosti opstanka Osmanskog carstva kako bi se spreči-

O rusofobiji tog doba rečito govori disertacija pod nazivom „Doprinos istoriji istočnog pitanja“, posvećena aktuelnoj političkoj situaciji uoči i nakon sklapanja Pariskog mira iz 1856.

rsija zauzeti skog carstva

Emile de
Borchgrave

PRILOG: KULTURNI TRANSFER NIZOZEMLJE - SRBIJA U DEVETNAESTOM VEKU

Jeanne (Jenny) Merkus

la ekspanzija Rusije i pravoslavlja na zapad. Glavni stožer te politike bila je, naravno, Austrija. U tu svrhu odredbama Pariskog mira zahtevalo se od Rusije da se odrekne protektorata nad novonastalim državama, među kojima su bile i Srbija i Crna Gora.

Rusija ugrožava Evropu panslavizmom i svojim pravoslavnim uticajem na severu i jugu (...) Poznato je da je Lajbnic, uplašen porastom moći Luja XIV, savetovao ovom monarhu osvajanje Egipta kao plen dostojan njegovih velikih ambicija i apetita. Zar on današnjoj Rusiji ne bi ukazao na Kinu kako bi joj odvratio pažnju od Evrope.

Fon Dane van Varik je, naime, mišljenja da međusobna razjedinjenost hrišćana čini Turke nužnim zlom koje garantuje političku stabilnost.

Najbolja državna politika se ovog trenutka sama nameće. U interesu Evrope je da održi nepovredivost Tur-

skog carstva i da ne trpi ni najmanje otcepljenje. Već se otišlo predaleko: Grčka, dunavske kneževine, Crna Gora itd.; sve su to zemlje koje su otcepljene od Porte u korist Rusije.

Jedna od zanimljivosti ove disertacije je i činjenica da se tu prvi put pominje moguća uloga Sjedinjenih Američkih Država u rešavanju Istočnog pitanja i njen nepovoljan uticaj na evropske tj. zapadne interese.

NAUČNO-POPULARNO INTERESOVANJE: U drugoj polovini devetnaestog veka pojavljuje se niz publikacija koje na naučnopopularan način prilaze novonastalim odnosima na Balkanu, kako iz čisto etnoloških razloga tako i iz ekonomskih.

U svom delu *Zemlje i narodi čitavog sveta*, Bos (1847-1902), nastavnik geografije i autor prvih školskih atlasa, na sistematičan i pregledan način

Žana Merkus (1875-1876)

Godine 1875. u Nevesinju je buknuo ustanak koji je izazvao najpre Srpsko-turski, a zatim i Rusko-turski rat. Zanimljivo je da je zapaženu ulogu u Hercegovačkom ustanku i njegovom finansiranju odigrala jedna Holanđanka, Žana Merkus (1839-1897), koju su Srbi od milošte prozvali srpskom Jovankom Orleankom. Iako poreklom iz prebogate porodice guvernera Istočne Indije (kako se tada nazivala Indonezija), Merkusova je sav svoj imetak posvetila romantičarskim idealima. Potpomogala je pariske komunare, hrišćanske hodočasnike u Palestini i hercegovačke ustanike. Njih ne samo finansijski, već i kao borac i inspirator. Evo kako Arnemske novine od 31. decembra 1875, ne bez ironije, prenose vest o njenom dolasku u Hercegovinu: *Iz Dubrovnika stiže vest da je veoma bogata i neobična mlada dama, gospođica Merkus, tamo kupila mazgu na kojoj je pošla za Hercegovinu. Tamo su je primili uz vojne počasti. Trupe su bile postavljene u bojni poredak s puškama na gotovs. Sedeći postrance na mazgi, gospođica Merkus je prošla pokraj postrojenih vojnika i delila je novčanice na levo i na desno. Posle smotre otišla je u jednu kolibu da se odmori na gomili sena. Obećala je da će se ubrzo obračunati s Turskom, što je po njoj značilo da će isterati Turke iz Evrope. Kad joj je skrenuta pažnja da to neće ići tako lako, odgovorila je: 'Trebaće najviše tri meseca; uskoro će to biti gotova stvar. Ja sam Jovanka Orleanka; posedujem njene moći.' Gospođici Merkus je trideset godina iako ona tvrdi da ima samo 25. Sa sobom uvek nosi holandsku zastavu koju drži iza sebe na svom magarcu. Nažalost, kao i većina idealista, umrla je osiromašena i zaboravljena. Da citiramo komentar iz holandskih novina: *Que diable allait-elle faire dans cette galère!* („Šta je kog đavola tražila u tom osinjem gnezdu“). Obimnu i naučno potkovanu biografiju Žane Merkus objavili su 2014. Rene Gremo i Vim van den Bos.*

daje geografske i etnološke karakteristike Balkana. U poglavlju o Bosni i Hercegovini na veoma pregledan i jasan način predstavljene su istorijske činjenice koje su dovele do tako složene verske i etničke situacije. Ovaj prostor za Bosa, zapravo, predstavlja Balkan u malom.

Balkansko poluostrvo je u etnografskom smislu veoma nezgodno područje. (...) Kod plemena kao što su ova,

Politika Istočnog pitanja

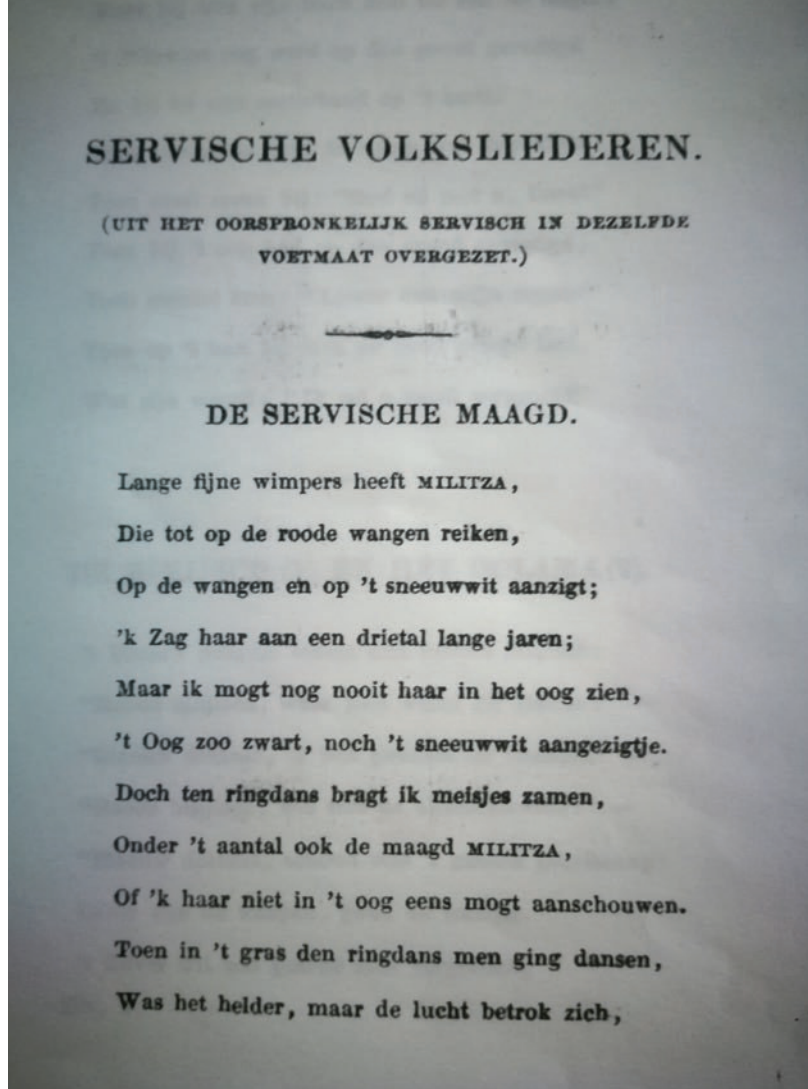
Početak 19. veka u Nizozemlju je dominirao francuski uticaj, ali je značajan bio i britanski i austrougarski. Od uspostavljanja diplomatskih odnosa krajem 19. veka Holandija je za svoje predstavnike, bilo počasne bilo regularne, često birala austrijske državljane, što dovoljno govori o političkoj orijentaciji. Karakterističan za sve zapadne sile bio je dubok strah od širenja ruskog uticaja, a slabljenje Osmanskog carstva upravo je tome pogodovalo.

koja se u mnogo čemu još uvek nalaze na stepenu razvoja koji nije viši od srednjovekovnog u zapadnoj Evropi, razlika u veroispovesti ima toliku težinu da pred njom u potpunosti uzmiče osećaj jedinstva na osnovu jezičke pripadnosti. Utud oštre podele u jednom te istom plemenu: starija potiče još iz vremena rascepa katoličke crkve na zapadnu i istočnu, mlađa iz XV veka usled prodora islama.

Kad je Srbija u pitanju, Bos se prevashodno oslanja na delo Feliksa Kanica. Dosta prostora posvećuje šumskom bogatstvu Srbije. Što se ostalih grana privrede tiče, autor navodi „rudarstvo, proizvodnju oružja i više puta pominjanu rakiju šljivovicu“. Rudnici su tokom turske vladavine bili potpuno zapušteni, a od sticanja nezavisnosti većim delom su prodati stranim kompanijama, što autor konstatuje sa žaljenjem.

Od gradova Bos posvećuje prostor Kragujevcu kao nekadašnjoj prestolnici, zatim Čupriji, Šapcu, koji se naziva „malim Parizom“, pa Smederevu i Požarevcu, a najviše Beogradu, koji je u to vreme imao 30.000 stanovnika.

Srbi nastoje da što je moguće više uklone tragove svemu što podseća na

Turke. Beograd je zato danas skoro u potpunosti zapadnjački grad.

Karakterne crte stanovništva date su delom kroz uzgredne primedbe. Govoreći o privredi, Bos navodi da Srbi nisu skloni fizičkom radu van poljoprivrede, tako da je privreda nerazvijena, a zanatstvo mahom prepušteno drugim etničkim grupacijama. Nešto dalje možemo pročitati da se Srbi zajedno sa Crnogorcima smatraju predodređenim da budu spasioци ostalih južnih Slovena od turskog tj. austrijskog ropstva.

EKONOMSKI INTERESI: Otvaranje Istočnog pitanja nisu svi videli kao pretnju. Preduzetnici i trgovci videli su u tome šansu za širenje svojih ekonomskih interesa. Neke od studija

iz druge polovine devetnaestog i prvih godina dvadesetog veka upravo su namenjene upoznavanju javnog mnjenja s ekonomskim potencijalima novonastalih država.

Emil De Borhhrave, 1883: Baron Emil de Borhhrave (1837 – 1917) predstavlja zanimljivost već samim tim što je prvi i jedini Flamanac među diplomatama koji je u XIX veku pisao o Srbiji. To se lako da objasniti činjenicom da je mlada belgijska država bila frankofona i da su Flamanci, s izuzetkom plemstva i predstavnika grupnog kapitala, bili u podređenom društvenom položaju. Baron De Borhhrave je kao izdanak stare hentske plemićke porodice imao pristupa u više krugove, ali se kao i većina njegovih sunarodnika, uključujući čak i

Možemo zaključiti da nakon početnog oklevanja, pre svega u političkim krugovima zbog otvaranja Istočnog pitanja, u Nizozemlju nastaje uzlet u interesovanju i vrednovanju Srbije i slovenstva uopšte

Van der Meij

Van der Meij zatim umiruje čitaoca da eventualni poraz nemačke kulture u takvom sudaru ne bi predstavljao razlog da se strahuje za evropsku civilizaciju

srednju klasu, zvanično koristio francuskim jezikom. Tako i u svojoj studiji *Srbija* iz 1883, koju je napisao nakon što je pet godina (1879 – 1884) bio diplomatski predstavnik Belgije u Beogradu.

Još je 1856, za vreme kneza Aleksandra Karađorđevića, belgijski ministar Blondel boravio u Beogradu kako bi ispitao mogućnost otvaranja belgijskog konzulata. I Obrenovići kasnije pokazuju interesovanja za saradnju. Krajem sedamdesetih godina XIX veka u Srbiji su svoje diplomatske predstavnike imale: Austrougarska, Italija, Turska, Francuska, Rumunija, Grčka, Nemačka, Velika Britanija, Rusija, Sjedinjene Američke Države, Bugarska i Belgija. Kralj Milan je u

jednom razgovoru sa De Borhraveom izjavio da Belgija predstavlja uzor na koji Srbija može samo da se ugleda. De Borhhrave sa svoje strane ovako vidi razloge za otvaranje belgijskog diplomatskog predstavništva u Beogradu:

Otvarajući mesto u Beogradu, kraljevska vlada je ne samo dala dokaz simpatije prema narodu čija sudbina pokazuje podudarnosti s belgijskim; ona se pre svega rukovodila mišlju da nađe povoljno tržište za naše proizvode.

Time je pre svega mislio na izgradnju železnice, eksploataciju rudnika i obuku oficirskog kadra. Njegova studija, nastala posle obilaska Srbije 1882, ima za cilj da ukratko upozna belgijsko ministarstvo s geografskim položajem,

prirodnim resursima, društvenim uređenjem i državnim institucijama Srbije. A sve to u cilju bolje informisanosti belgijske vlade pri donošenju eventualne odluke o investicijama, jer „naši trgovinski rivali pokazuju manje bojazni ili se manje daju omesti zastarelim predrasudama. Austrijanci, Mađari, Nemci, Englezi, Švajcarci, Francuzi, pa čak i Amerikanci istražuju Srbiju, novu zemlju, otvorenu za sve mogućnosti, poput njive spremne za plodonosne radove.“

Uticaj jačanja diplomatskih i privrednih veza s Belgijom ogleda se i na polju kulture: prvi prevod s nizozemskog jezika na srpski objavljen je 1886. U pitanju je roman *Tvrđica* čuvenog flamanskog romansijera i prosvetitelja Hendrika Konsjansa (1812-1883).

ROMANTIČARSKI IDEALI: Romantičarska osećanja, zanos i oduševljenje nacionalnom svešću i narodnim stvaralaštvom prisutna su u Nizozemlju kod pojedinaca. Takvih entuzijasta bilo je više.

Kristijan Šuler tot Persem, 1849: Kristijan Lodevejk Šuler tot Persem (1813 – 1860) rođen je u uglednoj holandskoj porodici. Studirao je književnost i prava, a titulu doktora pravnih nauka stekao je 1838. Bio je zaposlen u državnoj službi kao pravobranilac. Slavu je, međutim, stekao svojim književnim, književnoistorijskim i prevodilačkim radovima. Prevodio je švedsku i dansku književnost, a takođe je i autor prvog nizozemskog prevoda Servantesovog *Don Kihota*.

Osim navedenim jezicima, Šuler je nesumnjivo vladao i srpskim, makar i pasivno, što možemo zaključiti ne samo iz vernosti prevoda već i iz podnaslova uz prevod pet srpskih narodnih pesama koje je 1849, nepunih deset godina posle objavljivanja Vukove zbirke, objavio u *Almanahu za lepo i dobro*. U podnaslovu, naime, stoji: „Prepevano sa srpskog originala u istom metru“. U pitanju su sledeće lirске narodne pesme: „Srpska devojka“, „Pritužba na polje“, „Binjiš i dolama“, „Majka, seja i ljuba“ i „Tuđa majka“. Na kraju njegovog priloga nalaze se četiri napomene u kojima autor daje objašnjenja uz neke reči i simbole za koje pretpostavlja da su nepoznati čitaocima. Radi se, pre svega, o nepoznatim realijama kao što su binjiš, dolama i čardak.

HET SERVISCH E POS

DOOR

H. WOLFGANG VAN DER MEIJ.

Srpske narodne pjesme, ckoepio ich i na swijet izdao Woek Stepf. Karadschitsch. Oe betshoe oe schtamparilli jermenskoga monastira 1862. (Servische volkszangen, verzameld en uitgegeven door Wolfgang Stepf. Karadschitsch. Wenen, boekdrukkerij van het Armfuische klooster, 1862 4 Dln.)

Sinds jaar en dag voedt zich de beschaafde Westerling, buiten classieke spijs, uitsluitend met de producten der Germaansche en Romaansche letteren, terwijl de voortbrengselen van den Slavischen geest onbekend zijn of *a priori* niet geacht worden. Toch zijn enkele Slavische volken, als de Czechen, in spijt van de geringschatting der Germanen jegens Slaven, ontwikkelder dan het Duitsche volk, ja zelfs konden de Serviërs op zekere beschaving bogen, toen de Germanen nog onder den invloed hunner voormalige oerwouden verkeerden. Deze onbekendheid met de letterkunde der Slavische volken is waarschijnlijk te witten aan de

Hendrik Wolfgang van der Meij, 1885: Najznačajniji doprinos popularizaciji srpske narodne književnosti u Nizozemlju dao je slavista i slovenofil Hendrik Wolfgang van der Meij (1842-1914). Zahvaljujući probuđenom interesovanju za slovenske književnosti, u poznatom časopisu *Nederland* objavljen je njegov esej o srpskom narodnom stvaralaštvu pod nazivom *Srpski ep*. Član redakcije časopisa bio je u to vreme Fric Smit Klejne (1845-1931), koji se kasnije i sam okušao u prevođenju *Balkanske carice* Nikole I Petrovića, doduše preko nemačkog prevoda. O Van der Mejovom eseju veoma se pohvalno izrazio poznati holandski književni kritičar i pisac Konrad Busken Huet (1826 – 1886) koji je bio najzaslužniji za promociju ruske književnosti. Još jedan od Van der Mejovih kolega i poznanika koji se zainteresovao za jugoistočnu Evropu i za slovensku, pre svega rusku književnost, bio je poznati romansijer Marselus Emants (1848-1923) koji je 1901. proputovao Bosnu i Hercegovinu i svoje utiske ovekovečio u vrlo zanimljivom putopisu. Očigledno da je Van der Meij svojom kompetentnošću i entuzijazmom uticao na širok krug holandske inteligencije s kraja prošlog i s početka XX veka.

Srpski ep mnogo je više od čisto književne kritike. Veoma nadahnutim, na mahove proročkim stilom, autor analizira stanje evropskog duha, njegovu učmalost i izveštačenost, i veliča vitalnost zapostavljene i nepriznate slovenske kulture. Ta zapostavljenost, kako veruje autor, vuče korene iz nepoznavanja slovenskih jezika, a nepriznatost iz političke beznačajnosti Slovena. Međutim, oslobodilački pokreti na jugoistoku Evrope najavili su politički preokret i širenje panslaviističke ideje čiji je praktični cilj bio da se zaustavi širenje pangermanizma na istok. Na čelu tog sveslovenskog pokreta, koji treba da bude krunisan slovenskom državom, autor vidi „agilnu Srbiju“ i „hrabru Crnu Goru“.

Osvrćući se na istorijat slovensko-germanskog antagonizma, autor se vraća na vreme najezde Turaka, kada je ritterska Evropa ostavila Slovene na milost i nemilost Turskom jarmu. Na čelu konzervativne falange nalazila se i tada Nemačka s Austrijom kao svojom isturenom postavom. Odluke Berlinskog kongresa pokazale su da se u tom pogledu ništa nije promenilo. Ovaj antagonizam izvirao je, po Van der Meju, i iz karakterne nekompatibilnosti Slovena i Germana. Na veoma zanimljiv način on sučeljava idejni svet i životna načela jednih i drugih.

Sloveni i Germani razlikuju se po tolikom mnoštvu pitanja da, čak i kad bi se mogla izbeći neprijateljska konfrontacija, ne bi moglo biti govora o sjeđinjenju ovih dveju rasa tokom prvih nekoliko vekova. Kod Slovena na površinu izbija komunizam, a kod Germana individualizam. Sloveni su – po Čehu Palackom – miroljubivi poput starih Grka, ali Germani, opsednuti jedino politikom okupacije i nasilja ratoborni su poput starih Rimljana. Sloveni vole slobodu, Germani strpljivo podnose najveći tiraniju. Kod Slovena dominira osećaj za zajednicu, kod Germana za državu.

Van der Meij zatim umiruje čitaoca da eventualni poraz nemačke kulture u takvom sudaru ne bi predstavljao razlog da se strahuje za evropsku civilizaciju.

Nemačka kultura sa svojim haosom od 'dužnosti', transcendentalne poezije i pesimističke filozofije ne predstavlja poslednju reč iskustva i nauke. Za visoku vrednost slobode srce Nemaca još uvek slabo kuca, čak slabije nego ikad. Iz tih razloga je evropska omladina, ukoliko poseduje ideale, prebacila te ideale na Istok: tamo živi omladina puna žara i snage.

Bez obzira da li se taj žar idealizma crpeo iz socijaldemokratije tj. komunizma ili iz pravoslavlja, autor ga je smatrao daleko privlačnijim od učmalosti građanskog života na Zapadu.

Možemo zaključiti da nakon početnog oklevanja, pre svega u političkim krugovima, zbog otvaranja Istočnog pitanja, nastaje uzlet u interesovanju i vrednovanju Srbije i slovenstva uopšte. Proisteklo iz opšteg uzleta nacionalnih osećanja i oslobodilačkih stremljenja u devetnaestom veku, to blagonaklono zanimanje naglo se završava početkom dvadesetog veka, tačnije Majskim prevratom koji je uzrokovao prvi u nizu prekida diplomatskih odnosa sa Kraljevinom Holandijom a time i naglo slabljenje tek uspostavljenih ekonomskih i kulturnih veza. ❧

**Autorka je redovna profesorka u penziji (Filološki fakultet)*

Ovaj rad je deo članka napisanog u okviru projekta IDEJE Fonda za nauku Republike Srbije. Broj projekta 7747152, Cultural Transfer Europe-Serbia from the 19th to the 21st century - CTES